

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ»**

Освітня програма	«Кіберзахист інформаційних ресурсів»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська

КИЇВ – 2024

№ 21
зс. 2157.1
13.11.24

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права ННГІ від 2 жовтня 2024 року, протокол № 2.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показник	Значення показника
Курс	1
Семестри	1
Обсяг (кредити ЄКТС / години)	4 / 120 год.
Кількість змістовних модулів	2
Аудиторних годин	60 год.
Розподіл годин за видами навчальної діяльності	
лекції (Л)	30 год.
семінарські заняття (СЗ)	30 год.
самостійна робота (СР)	60 год.
Форма підсумкового контролю (семестр)	Екзамен (1)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ» в Навчально-науковому інституті інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України є формування у здобувачів вищої освіти базових історичних знань з поняття, складових та основних етапів і закономірностей становлення та розвитку української ідентичності в розрізі історії європейської цивілізації, навичками роботи і критичного осмислення історичних джерел, вміння використовувати набуті знання та професійні компетентності майбутній професійній діяльності в секторі безпеки та оборони.

ЗАВДАННЯМИ вивчення навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ» є:

- розуміння української ідентичності у взаємообумовленості таких її складових, як етнос, нація, країна та держава;
- теоретичне осмислення феномену нації, української ідентичності, а також чинників та механізмів націогенезу;
- знайомство з основними історичними етапами формування, збереження та зміцнення української національної ідентичності;
- аналіз історико-культурних засад становлення української нації у взаємозв'язку із сучасними завданнями розбудови незалежної Української Держави;
- вивчення історико-культурних моделей української ідентичності та зв'язку між ними;
- сприяння усвідомленню студентами власної причетності до багатовікової історії українського народу й належності України до

європейського історико-культурного та правового простору, а також важливості її вступу до Європейського Союзу та НАТО;

- виявлення проблем та формування шляхів збереження української національної ідентичності в умовах глобалізації (інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу);
- підвищення рівня громадянської та культурної компетентностей.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Історія української національної ідентичності» спрямована на досягнення програмних **РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ПРН)**, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілі освітньо-професійної програми «Кіберзахист інформаційних ресурсів» (реєстр. № 29/3/1/2-1278ві від 11.09.24), а саме:

ПРН01	Вміти реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного, демократичного), необхідність його сталого (безпечного) розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, організувати свою професійну діяльність з дотриманням прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення її суверенітету і територіальної цілісності.
ПРН02	Застосовувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПРН10	Вміти пояснювати роль, місце та призначення політичних та безпекових інститутів України для ефективного здійснення заходів при виконання обов'язків з питань забезпечення національної безпеки.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів, тем навчальних занять	Усього	Л	СЗ	ПЗ	СР
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Семестр 1					
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Історія української національної ідентичності від давніх часів до 1917 р.					
Тема 1. Вступ до курсу «Історія української національної ідентичності»	8	2	2		4
<i>Лекція 1.</i> Навчальна дисципліна «Історія української національної ідентичності» та її місце в освітній програмі «Кіберзахист інформаційних ресурсів»	2	2			
<i>Самостійна робота 1.</i> Поняття, методологія та інформаційні джерела навчальної дисципліни «Історія української національної ідентичності»	4				4
<i>Семінарське заняття 1.</i> Поняття національної ідентичності та її складових, основні терміни навчальної дисципліни	2		2		
Тема 2. Історико-культурна модель ідентичності населення України первісної доби	8	2	2		4
<i>Лекція 2.</i> Етнокультурна модель ідентичності населення України в її сучасних територіально-державних межах за доби первісності	2	2			
<i>Семінарське заняття 2.</i> Етнокультурна ідентичність давнього населення України первісної доби	2		2		
<i>Самостійна робота 2.</i> Модель ідентичності населення первісного суспільства на теренах сучасної України	4				4
Тема 3. Історико-культурна модель ідентичності середньовічного східнослов'янського світу (V–IX ст.)	8	2	2		4
<i>Лекція 3.</i> Етнополітична модель ідентичності східнослов'янської спільноти на території сучасної України	2	2			

(V–IX ст.)					
Семінарське заняття 3. Етнічні ідентичності східнослов'янської людності на теренах сучасної України до княжої доби (V–IX ст.)	2		2		
Самостійна робота 3. Східнослов'янський глотогенез	4				4
Тема 4. Історико-культурні моделі ідентичності населення України-Русі (IX–XIII ст.)	6	2	2		2
Лекція 4. Релігійно-династична модель ідентичності населення давньоруської держави (IX ст. – 40-і рр. XIII ст.)	2	2			
Семінарське заняття 4. Модернізація релігійно-династичної моделі ідентичності під впливом внутрішньо «регіонально-федералістичних» тенденцій (кін. XI ст. – 40-і рр. XIII ст.)	2		2		
Самостійна робота 4. Завершення цивілізаційної революції на теренах України в давньоруську добу	2				2
Тема 5. Історико-культурні моделі ідентичності населення українських земель у XIII–XVII ст.	8	2	2		4
Лекція 5. Від руйнації уніфікаційної релігійно-династичної моделі ідентичності до формування ранньомодерної (40-і рр. XIII – 60-і рр. XVI ст.)	2	2			
Семінарське заняття 5. Ранньомодерна модель української ідентичності (70-і рр. XVI – перша половина XVII ст.)	2		2		
Самостійна робота 5. Роль козацтва у кристалізації ранньомодерної української ідентичності	4				4
Тема 6. Історико-культурна модель української ідентичності часів національно-визвольної війни та Козацько-гетьманської держави (XVII–XVIII ст.)	6	2	2		2
Лекція 6. Ранньомодерна модель української ідентичності періоду національно-визвольної війни середини	2	2			

XVII ст., створення Козацько-гетьманської держави та боротьби за її збереження					
<i>Семінарське заняття 6.</i> Особливості формування української ідентичності доби іноземної зверхності (60-і рр. XVII – XVIII ст.)	2		2		
<i>Самостійна робота 6.</i> Роль козацько-старшинської еліти у вибудовуванні української ідентичності (XVII–XVIII ст.)	2				2
Тема 7. Історико-культурна модель ідентичності доби українського національного відродження (XIX ст. – 1914 р.)	8	2	2		4
<i>Лекція 7.</i> Особливості формування української модерної нації європейського типу	2	2			
<i>Семінарське заняття 7.</i> Модель класичної національно-культурної ідентичності в загальноєвропейському контексті: спільні риси та особливості	2		2		
<i>Самостійна робота 7.</i> Вибудовування української національної ідентичності в умовах поліетнічних імперських структур (XIX ст. – 1914 р.)	4				4
Тема 8. Історико-культурна модель української національної ідентичності періоду Першої світової війни	8	2	2		4
<i>Лекція 8.</i> Український аспект геополітичних стратегій провідних держав щодо структурування центрально-східноєвропейського державно-політичного простору напередодні та під час Першої світової війни (1914 – лютий 1917 р.)	2	2			
<i>Самостійна робота 8.</i> Роль Українських Січових Стрільців у формуванні української національної ідентичності	4				4
<i>Модульна контрольна робота 1</i>	2		2		
Всього годин за змістовний модуль 1	60	16	16		28

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Історія української національної ідентичності від 1917 р. до сьогодення					
Тема 9. Історико-культурна модель української національної ідентичності періоду національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.)	8	2	2		4
<i>Лекція 9.</i> Український націєтворчий процес доби національно-визвольних змагань (1917–1918 рр.)	2	2			
<i>Семінарське заняття 8.</i> Вибудовування української національної ідентичності в умовах боротьби за збереження української державності (1918–1921 рр.)	2		2		
<i>Самостійна робота 9.</i> Національна стійкість українців періоду національно-визвольних змагань 1917–1921 рр.	4				4
Тема 10. Історико-культурна модель національної ідентичності українців міжвоєнної доби (20–30-і рр. ХХ ст.)	12	2	2		8
<i>Лекція 10.</i> Формування історико-культурних моделей подвійної ідентичності українців у 20-30-і рр. ХХ ст.	2	2			
<i>Семінарське заняття 9.</i> Реалізація історико-культурної моделі подвійної ідентичності українців у 20-30-і рр. ХХ ст.	2		2		
Самостійна робота 10. Розвиток української національної ідентичності в Західній Україні міжвоєнної доби (20–30-і рр. ХХ рр.)	4				4
<i>Самостійна робота 11.</i> Внутрішні та зовнішні фактори впливу на українське націєтворення міжвоєнної доби ХХ ст.	4				4
Тема 11. Історико-культурна модель національної ідентичності українців періоду Другої світової війни та перших повоєнних років (1939 – 40-і рр. ХХ ст.)	8	2	2		4
<i>Лекція 11.</i> «Клуб світових націй» або «трикутник ідентичностей»	2	2			
<i>Семінарське заняття 10.</i> Ключові питання українського націєтворення	2		2		

періоду Другої світової війни та повоєнної доби (друга половина 40-х рр. XX ст.)					
Самостійна робота 12. Практичне значення Другої світової війни 1939–1945 рр. у формуванні сучасної української національної ідентичності	4				4
Тема 12. Історико-культурні моделі національної ідентичності українців другої половини XX ст. – початку XXI ст.	20	4	4		12
Лекція 12. Реалізація історико-культурної моделі подвійної ідентичності українців у 50-х – першій половині 60-х рр. XX ст.	2	2			
Семінарське заняття 11. Український націєтворчий процес «хрущовської доби» (1953–1964 рр.)	2		2		
Самостійна робота 13. Шістдесятники як маркер модернізації української радянської ідентичності	4				4
Лекція 13. Реалізація історико-культурної моделі подвійної ідентичності українців у 1960-х – першій половині 1980-х рр.)	2	2			
Самостійна робота 14. Український дисидентський рух у створенні концептуальної моделі ідентифікації національно-культурного простору України (друга половина 1960-х – перша половина 1980-х рр.)	4				4
Семінарське заняття 12. Особливості розвитку історико-культурної моделі подвійної ідентичності українців у 1985–1991 рр.	2		2		
Самостійна робота 15. Трансформація історико-культурної моделі радянської ідентичності українців в умовах суверенізації України	4				4
Тема 13. Вибудовування сучасної моделі української національної ідентичності в контексті творення нової України (2014–2023 рр.)	12	4	4		4
Лекція 14. Багаторівнева модель		2			

української національної ідентичності періоду становлення України як незалежної держави (1991–2013 рр.) та в умовах глобалізаційних викликів та європейської інтеграції (2014–2022 рр.)					
Семінарське заняття 13. Розвиток та збереження української національної ідентичності в період незалежності та боротьби за її зміцнення (1991–2014 рр.)			2		
Лекція 15. Формування сучасна модель української національної ідентичності в умовах глобалізаційних викликів та європейської інтеграції (2014–2022 рр.)	2	2			
Самостійна робота 16. Перспективи розвитку української національної ідентичності	4				4
Семінарське заняття 13. Збереження української національної ідентичності та зміцнення української національної стійкості під час російсько-українського воєнного конфлікту (2014–2023 рр.). Модульна контрольна робота 2	2		2		
Всього годин за змістовний модуль 2	60	14	14		32
Підсумковий контроль – екзамен					
Всього годин за навчальну дисципліну	120	30	30		60

Організаційно-методичні вказівки до проведення навчальних занять та контрольних заходів: всі лекційні заняття проводяться в аудиторіях, забезпечених обладнанням для використання мультимедіа.

4. ОСНОВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ» використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія;
- наочні методи: ілюстрування, демонстрування;
- практичні методи: вправи, практичні роботи;
- інші методи: індукції й дедукції, аналізу, синтезу, порівняння, тлумачення правових норм, узагальнення, конкретизації та моделювання.

5. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового

контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (PCO) обчислюється за формулою: $PCO=K+ПК$

5.2. СКЛАДНИКАМИ ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ БАЛУ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ Є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	5
Робота на семінарських заняттях	5
Виконання завдань для самостійної роботи	5
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	5

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю 30

5.3. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i>

		Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Бойко О. Історія України: підруч. 7-е вид. – Київ, 2018. – 720 с.
2. Борисенко В. Курс української історії. З найдавніших часів до ХХ ст. – Київ, 1998. – 614 с.
3. Власюк О. Формування української національної ідентичності / Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: Вибр. наук. праці. – Київ: НІСД, 2016. – С. 127–178.
4. Гедікова Н. Формування української національної ідентичності в сучасних умовах соціокультурної трансформації: соціально-філософської концепції // Перспективи. – 2016. – № 4. – С. 12–19.
5. Грицак Я. Нариси з історії України: Формування української модерної нації. – [2-ге вид.]. – Київ: «Генеза», 2000. – 249 с.
6. Кислюк К. Українська ідентичність в історико-культурній ретроспективі // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – Вип. II (9). – 2017. – С. 3–8.
7. Степико М. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія. – Київ: НІСД, 2011. – 336 с.
8. Нагорна Л. Поняття «національна ідентичність» і «національна ідея» в українському термінологічному просторі // Політичний менеджмент. – 2003. – № 2. – С. 14–29.
9. Руденко Ю. Місце національної ідентичності в системі ідентичностей: теоретичний та практичний виміри // Політикус: наук. журнал. – 2020. – № 2. – С. 19–25.
10. Тиский М. Етапи становлення української національної ідентичності // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – 2011. – С. 111–114.
11. Трегуб М. Українська національна ідея в контексті нової стратифікації та періодизації історичного процесу // Стратегічні пріоритети: науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2018. – №2 (47). – С. 141–149.
12. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (кер.), Я. Калакура (наук. ред.), О. Калакура, М. Юрій. Київ: ІПіЕнД ім. І. Кураса НАН України, 2022. 512 с.

13. Україна в контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / С. Боева, В. Бузань, А. Кізлова та ін.; КПІ ім. Ігоря Сікорського; за ред. С. Костилюєвої. – Київ: «Арт Економі», 2021. – 306 с.

Допоміжна література:

1. Азарова Л. Мова як визначальний чинник ідентичності української нації // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2018. – Вип. 292. – С. 24–32.
2. Бакальчук В. Культурний геноцид як складова міжнародного злочину РФ в Україні // Стратегічна панорама: науковий журнал. – Спеціальний випуск (неперіодичний тематичний додаток до журналу). – 2022. – С. 72–79.
3. Бакальчук В. Основні завдання державної політики щодо закордонних українців: можливості та перспективи (на прикладі української діаспори в Румунії) // Стратегічні пріоритети: науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2019. – № 1 (49). – С. 58–64.
4. Басара-Тиліщак Г. Розвиток української національної ідентичності на Наддніпрянщині у 1917 – на початку 1919 рр.: галицький чинник // Проблеми вивчення історії Української революції 1917–1921 років. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2010. — Вип. 5. – С. 61–82.
5. Безпекові виміри освітньої політики: світовий досвід та українські реалії: аналіт. доп. / [Іщенко А., Зубченко С., Карпенко М., Лозовий В., Черненко Т.]. – Київ: НІСД, 2017. – 44 с.
6. Білий Д. Національна ідентичність та становлення модерних націй сучасне осмислення проблеми // Схід. – 2015. – № 3. – С. 8–11.
7. Біловус Л. Українськомовна періодика української діаспори США у збереженні національної ідентичності (1991–2017 рр.): дис. на здоб. наук. ступ. д. і. н. – Тернопіль, 2019. – 941 с.
8. Бойко С. Формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни // Українознавчий альманах: науково-періодичне видання. – 2022. – Вип. 30. – С. 17–22.
9. Воропаєва Т. Становлення і розвиток української модерної нації європейського типу: інтегративний підхід // The 15th International scientific and practical conference “Science, innovations and education: problems and prospects” (September 21–23, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. – С. 272–282
10. Галицька М. Культурологічні засади розвитку освіти у Київській Русі // Історія неперервної професійної освіти. – 2014. – Вип. 3–4. – С. 117–121.
11. Головченко В. «Українська тема» в політиці Антанти 1914–1916 рр. // Вісник київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Серія: «Міжнародні відносини». – 2009. – Вип. 37. – С. 8–12.
12. Гоцуляк В. Ранньомодерна (передмодерна) українська ідентичність і становлення національної свідомості в XVII ст. // Вісник Львівського

університету. – Серія: «Філософсько-політологічні студії». – 2018. – Вип. 17. – С. 138–144.

13. Дашутін Г. Політико-правові ідеї та ідеали Київської Русі періоду феодальної роздробленості посткиївських державних утворень. – С. 145–151.

14. Дедуш О. Історіографія дослідження української національної ідентичності в кінці ХХ – на початку ХХІ століть. Дис. на здоб. наук. ст. к. і. н. – Київ, 2021. – 215 с.

15. Діти війни. Право на життя та ідентичність (аналітична стаття розміщена на вебсайті Національного інституту стратегічних досліджень 01.06.2023 р.).

16. Довганик Н. Українська пам'ять про Другу світову війну в контексті формування української політичної нації // Історико-політичні студії. – 2014. – № 2. – С. 34–40.

17. До другої річниці агресії Росії проти України (20 лютого 2016 року) / Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ: НІСД, 2016. – 32 с.

18. Єфименко Г. Комунізм vs. українське націєтворення в радянській Україні (1917–1938 рр.): сприяння, поборювання чи вимушене замирення? // Український історичний журнал. – 2012. – № 2. – С. 114–132

19. Заремба О., Федоренко О. Модернізаційний дискурс ідентичності в українському суспільстві на початку ХХІ століття // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Кураса НАН України. – 2011. – Вип. 5. – С. 40–55.

20. Ісаєва Н. Національна та наднаціональна ідентичність у формуванні політичної ідентичності // *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. – 2022. – No. 2. – С. 85–90.

21. Караваєв В. Конституювання державної політики національної ідентичності в контексті забезпечення національних інтересів // Політичний менеджмент. – 2011. – № 3. – С. 139–146.

22. Козловець М. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.

23. Куций І. Категорія «цивілізаційна ідентичність» як об'єкт історіографічного дослідження: сучасні інтерпретації // Український історичний журнал. – 2014. – № 6. – С. 113–122.

24. Лазарович Н. Соціокультурні виміри національної ідентичності: український контекст // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Серія: «Філософія». – 2016. – Вип. 19. – С. 60–65.

25. Литвиненко О. Проблема формування/збереження національної ідентичності у світлі зарубіжного досвіду // Стратегічні пріоритети: науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2016. – № 2 (39) – С. 136–143.

26. Мартинов А. Українська історична ідентичність у загальноєвропейському контексті: спільні риси та особливості //

Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. збірн. наук. пр. – 2012. – Вип. 21. – С. 314–331.

27. Мацьків Т. Постколоніалізм та ідентичність: вплив радянського минулого на формування сучасної української нації // Українознавчий альманах. – 2017. – Вип. 21. – С. 68–72.

28. Михайлова О. Битва за символічний простір (аналітична стаття розміщена на вебсайті Національного інституту стратегічних досліджень 18.08.2022 р.).

29. Моця О. Самоідентифікація східних слов'ян у часи Русі // український історичний журнал. – 2015. – № 1. – С. 4–10.

30. Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи: збірн. наук.-експерт. мат-в / за заг. ред. С. Здіорука. – Київ: НІСД, 2014. – 124 с.

31. Парахонський Б., Яворська Г. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл: монографія. – Київ: НІСД, 2019. – 560 с.

32. Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України: аналіт. доповідь / авт. кол. Лозовий В., Валевський О., Здіорук С. та ін. – Київ: НІСД, 2018. – 110 с.

33. Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України: аналіт. доповідь / [Яблонський В., Лозовий В., Валевський О., Здіорук С., Зубченко С. та ін.] / за заг. ред. В. Яблонського. – Київ: НІСД, 2019. – 144 с.

34. Полухтович Т. Національна ідентичність і культурна традиція // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. – Серія: «Культурологія». – 2011. – Вип. 7. – С. 237–240.

35. Порухення прав меншин та корінних народів в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну (аналітична стаття розміщена на вебсайті Національного інституту стратегічних досліджень 23.03.2022 р.).

36. Потапчук Т. Національна ідентичність: становлення та розвиток у сучасному суспільстві // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 1. – С. 50–53. [

37. Проблеми та пріоритети модернізації української культурної політики: аналіт. доп. / С. Здіорук, А. Астаф'єв, М. Степико, О. Валевський [та ін.]; за заг. ред. С. Здіорука. – Київ: НІСД, 2014. – 68 с.

38. Резнікова О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія. – Київ: НІСД, 2022. – 532 с.

39. Розумна О. Регіональна ідентичність в Україні: потенціал культурного розмаїття // Стратегічні пріоритети: наук.-аналітичний щоквартальний збірник. – 2016. – № 2 (39) – С. 130–135.

40. Служба зовнішньої розвідки України. Галузевий державний архів (опубліковані документи ДПУ-НКВС-МДБ-КДБ УРСР стосовно ліквідації визначних діячів українського національно-визвольного руху). – Київ, 2023. – 253 с.

41. Степико М. Виклики та загрози українській ідентичності в умовах російської агресії // Стратегічна панорама: науковий журнал. – 2015. – № 1. – С. 135–139.

42. Степико М. Гібридна війна як війна ідентичностей // Стратегічні пріоритети: науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2016. – №3 (40).

43. Степико М. Українська ідентичність – головна мішень російської військової агресії (аналітична стаття розміщена на вебсайті Національного інституту стратегічних комунікацій 19.05.2022 р.).

Нормативно-правові акти

Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» № 2834-IX від 01.01.2023 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Кураса НАН України. – Режим доступу: <https://ipiend.gov.ua/>

2. Офіційний веб-сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/>

2. Е-бібліотека Інституту історії України НАН України. – Режим доступу: [http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=\(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E\)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10)

3. Бібліографічна Інтернет-платформа «Google Scholar». – Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

4. Електронна бібліотека «Україніка». – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни

<https://adl.mil.gov.ua/login/index.php>

**7. ДАНІ ПРО ПЕРЕГЛЯД РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

№ п/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами переглядів	Підпис керівник а кафедри
1.			
2.			